

GIÁ TRỊ VÀ SỨC SỐNG BỀN VỮNG CỦA CHỦ NGHĨA MÁC-LÊNIN

QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ MỐI QUAN HỆ GIỮA LỢI ÍCH CHUNG VÀ LỢI ÍCH RIÊNG

Đình Văn Thụy^(*)

(*) Tiến sĩ, Học viện Chính trị khu vực IV.

Email: dinhvanthuy@gmail.com

Nhận ngày 29 tháng 3 năm 2020. Chấp nhận đăng ngày 25 tháng 5 năm 2020.

Tóm tắt: Theo Hồ Chí Minh, trong bất kỳ chế độ xã hội nào cũng luôn luôn tồn tại quan hệ giữa lợi ích chung (lợi ích xã hội, lợi ích tập thể...) và lợi ích riêng (lợi ích cá nhân). Về nguyên lý, trong chế độ xã hội chủ nghĩa lợi ích riêng nằm trong lợi ích chung, thống nhất với lợi ích chung, nên lợi ích chung được củng cố, phát triển thì lợi ích riêng cũng được củng cố và phát triển. Tuy nhiên, trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta vẫn còn xuất hiện mâu thuẫn giữa lợi ích riêng và lợi ích chung. Nguyên tắc để giải quyết mâu thuẫn này của Hồ Chí Minh vẫn còn nguyên giá trị trong thực tiễn Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: Lợi ích chung, lợi ích riêng, lợi ích tập thể, lợi ích cá nhân.

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về tính tất yếu của quan hệ lợi ích chung - lợi ích riêng

Mối quan hệ giữa lợi ích chung và lợi ích riêng là một trong những vấn đề được Hồ Chí Minh quan tâm. Lợi ích chung và lợi ích riêng có thể coi là hai mặt của một cặp phạm trù. Liên quan đến cặp phạm trù lợi ích chung - lợi ích riêng là các cặp phạm trù: Xã hội - cá nhân, tập thể - cá nhân, lợi ích tập thể - lợi ích cá nhân... Do đó, khi bàn về mối quan hệ giữa lợi ích chung và lợi ích riêng, Hồ Chí Minh cũng đề cập đến mối quan hệ giữa tập thể và cá

nhân, giữa xã hội và cá nhân (thành viên xã hội), giữa lợi ích tập thể, lợi ích xã hội và lợi ích cá nhân...

Theo Hồ Chí Minh, xã hội loài người là cộng đồng bao gồm nhiều cá nhân riêng lẻ. Và để tồn tại thì các cá nhân phải hợp tác, hợp lực với nhau trong quá trình tác động vào tự nhiên, vì từng cá nhân riêng lẻ thì quá nhỏ bé trước tự nhiên và không đủ sức đối mặt với sự khắc nghiệt của tự nhiên, nên không thể tồn tại được. Người viết: "Từ lúc đầu, loài người đã phải *đấu tranh* đối với giới tự nhiên để sống còn, như chống thú dữ, chống mưa nắng...

Muốn thắng lợi, thì mỗi người phải dựa vào lực lượng của số đông người, tức là của tập thể, của xã hội. Riêng lẻ từng cá nhân thì nhất định không thắng nổi tự nhiên, không sống còn được"¹. Như vậy, ngay từ khi xã hội loài người thoát thai, tức là trong thời kỳ đầu của xã hội cộng sản nguyên thủy, các cá nhân trong xã hội đều phải đối mặt với vấn đề chung đến từ thế giới bên ngoài (giới tự nhiên) như thú dữ, mưa nắng, thiên tai... Do vấn đề đối mặt của các cá nhân như nhau, tức là các cá nhân có chung mục đích phải giải quyết nên họ đã hợp tác với nhau một cách rất tự nhiên, và nhu cầu hợp tác là nhu cầu thường trực. Chính nhờ sự hợp tác ấy mà các cá nhân riêng lẻ tồn tại được. Từ đó, có thể thấy, sự hợp tác giữa các cá nhân xuất hiện ngay khi xã hội loài người thoát thai và là nhu cầu tất yếu dựa trên điểm chung là đối mặt với sự khắc nghiệt của tự nhiên. Hay nói cách khác, mối quan hệ giữa lợi ích cá nhân và lợi ích chung đã hình thành ngay khi loài người ra đời.

Hồ Chí Minh khẳng định rằng, xã hội loài người muốn tồn tại thì phải tiến hành sản xuất của cải vật chất để đáp ứng nhu cầu của mình. Trong sản xuất, các cá nhân cũng hợp tác với nhau, dựa vào nhau để phân công phối hợp, tức phải dựa vào cộng đồng xã hội, nếu không dựa vào cộng đồng xã hội thì từng cá nhân riêng lẻ sẽ không thể tự làm được, Người viết: "Loài người lại phải sản xuất mới có ăn, có mặc. Sản xuất cũng phải dựa vào lực lượng của tập thể, của xã hội. Chỉ riêng lẻ

cá nhân cũng không sản xuất được"². Như vậy, theo Hồ Chí Minh, cá nhân muốn tồn tại phải gắn chặt với tập thể, với xã hội. Chính tập thể và xã hội là môi trường, là điều kiện để cá nhân tồn tại và phát triển, điều đó có nghĩa tập thể, xã hội là môi trường, là điều kiện trong đó cá nhân thực hiện lợi ích của mình. Do đó, trong quá trình sản xuất vật chất xã hội, lợi ích cá nhân gắn chặt với lợi ích xã hội, lợi ích tập thể, hay nói một cách khác, lợi ích riêng gắn chặt với lợi ích chung.

2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về mối quan hệ giữa lợi ích chung và lợi ích riêng trong các chế độ xã hội

Kể thừa lý luận về hình thái kinh tế - xã hội của chủ nghĩa Mác - Lênin, Hồ Chí Minh cho rằng xã hội loài người bắt đầu "từ cộng sản nguyên thủy đến chế độ nô lệ, đến chế độ phong kiến, đến chế độ tư bản chủ nghĩa và ngày nay gần một nửa loài người đang tiến lên chế độ xã hội chủ nghĩa và chế độ cộng sản chủ nghĩa"³. Trong xã hội cộng sản nguyên thủy, chế độ tư hữu về tư liệu sản xuất chưa xuất hiện nên xã hội tồn tại dựa trên chế độ tập thể, lợi ích cá nhân cơ bản là thống nhất với lợi ích tập thể, tức lợi ích riêng thống nhất với lợi ích chung. Trong các xã hội có phân chia giai cấp đối kháng, như xã hội nô lệ, phong kiến, tư bản thì chế độ tư hữu về tư liệu sản xuất

¹ Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, t.11, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.600.

² Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, t.11, tr.600.

³ Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, t.11, tr.600.

xuất hiện, tồn tại một cách phổ biến và xã hội phân hóa thành hai giai cấp cơ bản: Giai cấp chiếm hữu tư liệu sản xuất, bóc lột, thống trị và giai cấp bị bóc lột, bị trị, không có tư liệu sản xuất. Trong các chế độ xã hội đó, lợi ích xã hội bị phân bổ thành lợi ích của hai giai cấp đối lập nhau, đó là lợi ích của giai cấp bóc lột, thống trị chiếm thiểu số và lợi ích của giai cấp bị trị, bị bóc lột chiếm đa số. Tương tự như vậy, lợi ích cá nhân cũng có hai loại chính và hai loại này mâu thuẫn gay gắt với nhau, đó là lợi ích cá nhân của những người thuộc giai cấp bóc lột và lợi ích cá nhân của nhân dân lao động. Ngoài những mâu thuẫn nói trên còn có mâu thuẫn giữa lợi ích chung của giai cấp bóc lột với lợi ích riêng của cá nhân người lao động bị bóc lột, và mâu thuẫn giữa lợi ích chung của nhân dân lao động với lợi ích cá nhân của những kẻ bóc lột.

Như vậy, trong những xã hội phân chia giai cấp đối kháng thì lợi ích đa dạng hơn và có những loại lợi ích mâu thuẫn gay gắt với nhau. Vì các loại lợi ích mâu thuẫn, đối lập nhau nên không phải tất cả các loại lợi ích đều được thỏa mãn, “chỉ có lợi ích cá nhân của một số rất ít người thuộc giai cấp thống trị là được thỏa mãn”⁴, còn lợi ích của đa số nhân dân lao động không thực hiện được, thậm chí là bị giầy xéo, chà đạp. Có thể khẳng định, trong các xã hội có đối kháng giai cấp, do bản chất chế độ quy định, nên không bao giờ có sự thỏa mãn

lợi ích cho quần chúng nhân dân lao động. Điều này là hết sức bất công bởi quần chúng nhân dân lao động là lực lượng làm ra của cải vật chất nuôi sống xã hội, là lực lượng lao động tạo tiền đề vật chất cho sự tồn tại và phát triển của xã hội, nhưng họ lại không được hưởng thành quả lao động của mình một cách xứng đáng. Cho nên, quần chúng nhân dân lao động không ngừng đấu tranh để xây dựng chế độ tốt đẹp hơn, chế độ mà lợi ích của tất cả các thành viên đều có điều kiện được thực hiện, đó là chế độ xã hội chủ nghĩa và cao hơn là chế độ cộng sản chủ nghĩa.

Chế độ xã hội chủ nghĩa dựa trên chế độ công hữu về tư liệu sản xuất chủ yếu, nên xã hội không còn phân hóa giai cấp đối kháng và lợi ích chung của xã hội cũng không bị phân hóa thành lợi ích của các giai cấp, mà là lợi ích của toàn thể người dân trong xã hội, của tất cả nhân dân lao động. Trong đó, Đảng Cộng sản là đại diện cho lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và toàn xã hội, nên lợi ích của Đảng Cộng sản thống nhất với lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của toàn xã hội. Hồ Chí Minh viết: “Không có cái lợi ích nào của Đảng mà không phải là lợi ích của nhân dân, hay ngược lại không có lợi ích nào của nhân dân mà không phải là lợi ích của Đảng, vì Đảng phải phục vụ quyền lợi của nhân dân”⁵

⁴ Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*. t.11. tr.610.

3. Tư tưởng Hồ Chí Minh về mối quan hệ lợi ích chung và lợi ích riêng trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam

Theo Hồ Chí Minh, chế độ xã hội chủ nghĩa mà Việt Nam xây dựng là chế độ trong đó “lợi ích cá nhân là nằm trong lợi ích của tập thể, là một bộ phận của lợi ích tập thể”⁶. Và, đối với quan hệ lợi ích giữa Đảng và đảng viên cũng vậy, “lợi ích của người đảng viên phải ở trong chứ không thể ở ngoài lợi ích của Đảng”⁷. Do đó, nếu lợi ích chung được đảm bảo, củng cố và phát triển thì lợi ích riêng cũng được đảm bảo, củng cố và phát triển. Người khẳng định: “Lợi ích chung của dân tộc phát triển và củng cố thì lợi ích riêng của cá nhân mới có thể phát triển và củng cố”⁸. Tương tự như vậy, sự phát triển lợi ích cá nhân của đảng viên cũng không thể tách rời sự phát triển lợi ích của Đảng, “lợi ích của Đảng và sự phát triển của Đảng, bao gồm lợi ích và sự phát triển của đảng viên. Thành công và thắng lợi của Đảng, tức là thành công và thắng lợi của đảng viên”⁹. Do đó, mỗi đảng viên muốn phát triển, muốn hiện thực hóa lợi ích riêng của mình thì phải dốc sức làm cho Đảng phát triển như Hồ Chí Minh đã từng căn dặn: “Đảng viên chỉ có một cách để tự phát triển là ra sức làm cho Đảng phát triển và thành công. Mình không thể phát triển và thành công ngoài Đảng”¹⁰. Khi Đảng phát triển, tức lợi ích chung phát triển thì đảng viên cũng có cơ hội phát triển và thực hiện lợi ích riêng của mình. Tương tự như vậy,

mỗi cá nhân muốn phát triển một cách chân chính, đúng đắn thì phải gắn với xã hội, xã hội phát triển thì cá nhân cũng phát triển, tức lợi ích riêng thống nhất với lợi ích chung.

Trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta, lợi ích riêng về cơ bản thống nhất với lợi ích chung. Tuy nhiên, trong một số trường hợp cụ thể có tình trạng lợi ích riêng mâu thuẫn với lợi ích chung vì sự nổi lên của căn bệnh chủ nghĩa cá nhân, và Hồ Chí Minh khuyến cáo bất cứ người nào cũng có thể rơi vào căn bệnh này. Chủ nghĩa cá nhân là chạy theo lợi ích riêng của cá nhân mà đi ngược lại và làm tổn hại đến lợi ích chung của tập thể, chủ nghĩa cá nhân là trái với chủ nghĩa tập thể, trái với đạo đức cách mạng. Theo Hồ Chí Minh, nguyên nhân mắc vào bệnh chủ nghĩa cá nhân tựu trung có hai: *Một là*, ảnh hưởng của chế độ cũ, Người viết: “Sinh trưởng trong xã hội cũ, chúng ta ai cũng mang trong mình hoặc nhiều hoặc ít vết tích xấu xa của xã hội đó về tư tưởng về thói quen... Vết tích xấu nhất và nguy hiểm nhất của xã hội cũ là *chủ nghĩa cá nhân*”¹¹. Chủ nghĩa cá nhân tức không quan tâm đến lợi ích chung, mà chỉ quan tâm đến lợi ích riêng của cá nhân. *Hai là*,

⁵ Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, t.6, tr.270.

⁶ Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, t.11, tr.610.

⁷ Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, t.11, tr.607.

⁸ Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, t.8, tr.143.

⁹ Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, t.6, tr.291.

¹⁰ Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, t.6, tr.291.

¹¹ Hồ Chí Minh (2011), *Sđđ*, t.11, tr.601-602.

do một số cá nhân không kiên trì tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng nên rơi vào chủ nghĩa cá nhân.

Ngoài ra, theo Hồ Chí Minh, trong quá trình lãnh đạo cách mạng, vì theo đuổi và thực hiện lợi ích chung của tập thể, của Đảng, của nhân dân, của quốc gia dân tộc mà Đảng thường xuyên phân công, điều động cán bộ, đảng viên thực thi nhiệm vụ. Và trong một số trường hợp, có thể xuất hiện mâu thuẫn giữa lợi ích chung và lợi ích riêng. Điều đó cũng hoàn toàn bình thường như Người đã thừa nhận: “Có khi nào lợi ích của Đảng và lợi ích riêng của đảng viên có mâu thuẫn không? - Có. Có khi đảng viên có gia đình, cần ở gần gia đình, nhưng Đảng có việc cần, phải đi xa, thế là lợi ích của cá nhân và lợi ích chung có mâu thuẫn”¹²

Trong trường hợp xảy ra mâu thuẫn giữa lợi ích riêng và lợi ích chung, theo Hồ Chí Minh, cần phải ưu tiên lợi ích chung: “Lợi ích của cá nhân gắn liền với lợi ích của tập thể. Nếu lợi ích cá nhân mâu thuẫn với lợi ích tập thể, thì đạo đức cách mạng đòi hỏi lợi ích riêng của cá nhân phải phục tùng lợi ích chung của tập thể”¹³. Lợi ích lâu dài của xã hội, của tập thể quan trọng hơn lợi ích trước mắt của cá nhân, đó là chân lý khách quan. Do đó, phải ưu tiên lợi ích lâu dài của xã hội, của tập thể, phải đặt lợi ích lâu dài của xã hội, của tập thể lên trên, lên trước lợi ích trước mắt của cá nhân. Người viết: “Không thể chỉ nghĩ đến lợi ích cá nhân, lợi ích trước mắt, mà phải luôn

luôn đặt lợi ích tập thể, lợi ích lâu dài lên trên hết”¹⁴. Cũng cần nói thêm rằng, trong lợi ích chung của tập thể, của xã hội cũng có lợi ích trước mắt mang tính ngắn hạn. Nhưng lợi ích trước mắt của xã hội không mâu thuẫn với lợi ích lâu dài mà ngược lại, thực hiện lợi ích trước mắt cũng là một bước trong việc thực hiện lợi ích lâu dài. Do đó, xét cho cùng, lợi ích trước mắt của tập thể, của xã hội không mâu thuẫn với lợi ích lâu dài, mà là tạo điều kiện, tiền đề để thực hiện lợi ích lâu dài.

Theo Hồ Chí Minh, một xã hội tốt đẹp là một xã hội có quan hệ lợi ích hài hòa, tương hỗ và thống nhất. Người luôn nhắc nhở cán bộ đảng viên và toàn thể nhân dân rằng, “phải làm sao cho lợi ích cá nhân hoàn toàn nhất trí với lợi ích của Đảng”¹⁵. Lợi ích của Đảng là lợi ích chung, nên lời nhắc nhở đó của Người có nghĩa là phải làm sao cho lợi ích riêng thống nhất với lợi ích chung. Xã hội xã hội chủ nghĩa là xã hội mà toàn thể nhân dân làm chủ, tất cả quyền lực đều thuộc về nhân dân. Về bản chất, đó là xã hội mà lợi ích riêng của cá nhân thống nhất với lợi ích chung của xã hội. Muốn xây dựng xã hội như vậy thì mỗi cá nhân, trước hết là cán bộ, đảng viên, phải luôn gắn lợi ích cá nhân của mình với lợi ích xã hội, phải không ngừng nâng cao đạo đức cách

¹² Hồ Chí Minh (2011). *Sđđ.* t.10, tr.594.

¹³ Hồ Chí Minh (2011). *Sđđ.* t.11, tr.610.

¹⁴ Hồ Chí Minh (2011). *Sđđ.* t.12, tr.538

¹⁵ Hồ Chí Minh (2011). *Sđđ.* t.6, tr.290.

mạng, chống lại chủ nghĩa cá nhân. Chống chủ nghĩa cá nhân không có nghĩa là triệt tiêu tính đa dạng, phong phú của xã hội, không phải là triệt tiêu những lợi ích chính đáng của cá nhân (lợi ích riêng chính đáng). Hồ Chí Minh khẳng định: “Đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân không phải là “giày xéo lên lợi ích cá nhân”. Mỗi người đều có tính cách riêng, sở trường riêng, đời sống riêng của bản thân và của gia đình mình. Nếu những lợi ích cá nhân đó không trái với lợi ích của tập thể thì không phải là xấu. Nhưng lại phải thấy rằng chỉ ở trong chế độ xã hội chủ nghĩa thì mỗi người mới có điều kiện để cải thiện đời sống riêng của mình, phát huy tính cách riêng và sở trường riêng của mình”¹⁶. Trong các chế độ nô lệ, phong kiến, tư bản chủ nghĩa thì đa số người dân bị áp bức, bóc lột nên họ cũng không thể có điều kiện để phát huy tính cách và sở trường của mình. Chỉ có chế độ xã hội chủ nghĩa mới tạo điều kiện cho các thành viên thực hiện lợi ích riêng chính đáng một cách thuận lợi nhất, tức cá nhân có thể tự do phát triển và hoàn thiện bản thân mình một cách thực chất.

Như vậy, theo Hồ Chí Minh, khi xử lý mối quan hệ giữa lợi ích chung và lợi ích riêng trong xã hội xã hội chủ nghĩa, cần phải đặt lợi ích chung lên trên, lên trước lợi ích riêng. Tuy nhiên, như vậy không có nghĩa là triệt tiêu lợi ích chính đáng của cá nhân. Đặt lợi ích chung lên trên, lên trước lợi ích riêng là nhằm mục đích làm cho lợi ích chung được củng cố và phát triển. Lợi

ích chung được củng cố và phát triển là điều kiện, tiền đề để cá nhân thực hiện lợi ích riêng, cải thiện đời sống riêng, phát huy sở trường riêng...

4. Giá trị và ý nghĩa của tư tưởng Hồ Chí Minh về quan hệ lợi ích chung và lợi ích riêng ở Việt Nam hiện nay

Công cuộc đổi mới toàn diện đất nước hơn ba mươi năm qua ở nước ta đã chứng minh rằng, lợi ích riêng luôn gắn với lợi ích chung. Chủ trương đổi mới do Đảng ta khởi xướng và triển khai thực hiện đã đem lại nhiều thành tựu quan trọng: Kinh tế tăng trưởng liên tục, chính trị ổn định, quốc phòng an ninh được giữ vững, quan hệ quốc tế được mở rộng, văn hóa và giáo dục có nhiều bước phát triển... Như vậy, lợi ích chung của quốc gia dân tộc được củng cố và phát triển, nhờ đó lợi ích riêng của mỗi người dân cũng được củng cố và phát triển: Đời sống vật chất, tinh thần của người dân tăng lên rõ rệt, quyền dân chủ của người dân được đảm bảo và ngày càng mở rộng... Như vậy, công cuộc đổi mới, một lần nữa, khẳng định lợi ích riêng nằm trong lợi ích chung như tư tưởng Hồ Chí Minh đã chỉ rõ.

Có thể khẳng định rằng, tư tưởng Hồ Chí Minh về mối quan hệ giữa lợi ích chung và lợi ích riêng vẫn còn nguyên giá trị trong thực tiễn Việt Nam hiện nay, đặc biệt là trong bối cảnh Đảng ta đang đẩy mạnh triển khai thực hiện các nghị quyết của Trung ương Đảng. Thực hiện các nghị

¹⁶ Hồ Chí Minh (2011). *Sđđ*. t 11. tr.610.

quyết của Đảng là thực hiện lợi ích chung của nhân dân, của dân tộc Việt Nam, vì “những chính sách và nghị quyết của Đảng đều vì lợi ích của nhân dân... Đảng ta đại biểu cho *lợi ích chung* của giai cấp công nhân, của toàn thể nhân dân lao động, chứ không phải mưu cầu *lợi ích riêng* của một nhóm người nào, của cá nhân nào”¹⁷

Việc sắp xếp lại bộ máy của hệ thống chính trị theo hướng tinh gọn, nâng cao chất lượng, nhờ đó hệ thống chính trị hoạt động hiệu lực, hiệu quả hơn sẽ làm cho lợi ích chung của nhân dân ta, của đất nước ta được củng cố và phát triển. Song, muốn thực hiện được điều đó thì phải sáp nhập, cắt giảm đầu mối, cắt giảm cơ quan trung gian, tinh giản biên chế trong hệ thống chính trị từ Trung ương đến địa phương. Việc sắp xếp lại bộ máy như vậy tất yếu dẫn tới tình trạng một số cán bộ lãnh đạo có sự thay đổi, nghĩa là lợi ích cá nhân, lợi ích riêng của một số cán bộ bị ảnh hưởng. Do đó, trong quá trình triển khai thực hiện Nghị Quyết số 18-NQ/TW (ngày 25/10/2017) về *Một số vấn đề tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả* không tránh khỏi việc xuất hiện mâu thuẫn giữa lợi ích riêng và lợi ích chung. Cách giải quyết duy nhất đúng đắn và khoa học mâu thuẫn này là thực hiện theo lời dạy của Hồ Chí Minh: “Vì lợi ích chung của Đảng, của cách mạng... mà không ngần ngại hy sinh tất cả lợi ích riêng của cá

nhân mình”¹⁸ Ưu tiên lợi ích chung không chỉ phù hợp với tư tưởng Hồ Chí Minh mà còn phù hợp với truyền thống cách mạng của nhân dân ta. Trong cách mạng giải phóng dân tộc, nhiều thế hệ thanh niên sẵn sàng gác lại hạnh phúc riêng lên đường cứu nước, thậm chí sẵn sàng hy sinh cả bản thân mình vì lợi ích chung của dân tộc, khẩu hiệu “Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh” là bằng chứng hùng hồn chứng minh nhận định đó.

Nếu tất cả cán bộ, đảng viên và nhân dân đều thấm nhuần, quán triệt và tự giác tuân theo lời chỉ dạy của Hồ Chí Minh thì việc triển khai các chủ trương, đường lối của Đảng sẽ hết sức thuận lợi, góp phần quan trọng thực hiện mục tiêu, lý tưởng của Đảng và nhân dân ta là xây dựng một xã hội “Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”. Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh không chỉ là học tập về quan điểm tư tưởng, mà quan trọng hơn còn phải thể hiện bằng những việc làm, hành động cụ thể. Đặt lợi ích chung lên trên, lên trước lợi ích riêng, thậm chí hy sinh lợi ích riêng để triển khai chủ trương, đường lối của Đảng, để thực hiện các nghị quyết của Đảng nhằm đem lại lợi ích cho nhân dân, cho đất nước là những hành động cụ thể, thiết thực mà mỗi cán bộ, đảng viên cũng như nhân dân cần phải nghiêm chỉnh chấp hành. □

¹⁷ Hồ Chí Minh (2011). *Sđđ.* t.11. tr.607.

¹⁸ Hồ Chí Minh (2011). *Sđđ.* t.11. tr.602.